אמר אמימר והוא דחזיין לתשמישתא אבל לא חזיין לתשמישתא לא, אמר רב אשי ודחזיין לתשמישתא נמי לא אמרן אלא שאין בעומקו יותר מבית סאתים אבל אם יש בעומקו יותר מבית סאתים אסור ולאו מילתא היא מידי דהוה אכריא דפירי. ההיא רחבה דהואי בפום נהרא דחד גיסא הוה פתיח למתא וחד גיסא הוה פתיח לשביל של כרמים, ושביל של כרמים הוה סליק לגודא דנהרא, אמר אביי היכי נעביד לעביד ליה מחיצה אגודא דנהרא אין עושין מחיצה על גבי מחיצה, ולעביד ליה צורת הפתח אפומא דשביל של כרמים אתו גמלי שדיין ליה, אלא אמר אביי ליעביד לחי אפיתחא דשביל של כרמים דמגו דמהניא לשביל של כרמים מהני נמי לרחבה, אמר ליה רבא יאמרו לחי מועיל לשביל של כרמים דעלמא אלא אמר רבא עבדינן ליה לחי לפיתחא דמתא דמגו דמהני ליה לחי למתא מהני נמי לרחבה, הלכך טלטולי במתא גופה שרי, טלטולי ברחבה גופה שרי, ממתא לרחבה ומרחבה למתא פליגי בה רב אחא ורבינא חד אסר וחד שרי

מאן

דהוו לתשמישתא · לשתיה דאין לך דירה מעולה מזו : **שאין בעומקו יותר על בית סאתים** · כלומר שאין עומקו של מים כפשט ברוחב יותר על בית סאתים ועומקו של סתם מים לבטל מקומו מדין קרקע י' טפחים כדאמרינן במסכת שבת (דף ק:) ואם היה רקק מים וכו' כמה רקק מים פחות מי' טפחים : **כריא דפירי** · כרי של פירות גבוה עשרה ורוחב כרוחב בית כור לא בטלה תורת דירה משם, ומים הראוין לשתיה כפירות דמי נ"א מידי דהוה אכריא דפירי שוחה עמוקה שמלניעין שם פירות שאע"פ שעמוקין שם הרבה נוטלים מהן בשבת : **בפום נהרא** · יותר מבית סאתים הוה ולא הוקפה לדירה : **פום נהרא** · שם מקום : **חד גיסא פתוח למתא** · למבוי שבעיר שכלה לרחבה זו : **שביל של כרמים** · דיורין היו בו : **היכי ניעביד** · למשריניהו לכולהו שהרי רחבה זו כרמלית היא ואוסרת כל המבוי ואת השביל שיש לו שלש מחיצות דהא גודא דנהרא מחיצה מעלייתא היא שגובהה עשרה אבל הרחבה אוסרתן לפי שפרוצין הן במילואן לכרמלית והא דאמרינן בפ"ק (ד' ז') אם היה מבוי כלה לרחבה אין צריך כלום, במוקפת לדירה והיו בה דיורין קאמר כדמפליג התם בין עירבו ללא עירבו, אבל רחבה כרמלית אסור כדאמרינן בההיא שמעתא בקעה מכאן ובקעה מכאן כו' : **היכי ניעביד** · להתיר את כולם שהיו רוצין מעכשיו להשתמש בהם בני העיר ולהיותה מוקפת לדירה ושוב לא תיהוי כרמלית ותהא היא בכולן מותרת ואמרינן לעיל הוקף ולבסוף פתח לא מהני' וגדר של אבנים היתה רחבה זו מוקפת וקשה להם לפרוץ פירצה יותר מעשר ולגדרה לדירה אדעתא דליסתמשו בה בני מבוי ושביל מהשתא וליהוי כפתח ולבסוף הוקף כדשמואל : **ניעביד ליה מחיצה.** של קנים : **אגודא דנהרא.** כלומר להוי שביל כמוסף על הרחבה דניהוי רחבה ושביל חד וניהוי הך מחיצה דעבדינן בשביל אדעתא דדירה דלישתמשו מהשתא בני שביל ברחבה כאילו עבדינן לה ברחבה גופה לדירה דהוי פתח ולבסוף הוקף : **אין עושין מחיצה על גבי מחיצה.** כיון דגודא גבוהה עשרה, כל מה שמוסיפין עליה=הגבהת אותה מחיצה עצמה הויא שהרי אם היה מגביה כל מחיצת הרחבה לדירה לא מהני עד שיפרוץ בה פירצה האוסרתה ויחזור ויגדור לדירה : **ניעביד ליה צורת הפתח אפומא דשביל של כרמים.** דפתוח לרחבה דמגו דמהני לשביל שלא יהא פרוץ לרחבה שאפילו היה פתוח לרה"ר מועיל לו, ליהני נמי לרחבה להיות לה תוספת זה היקף לדירה : **אתו גמלי.** הבאין לשתות מן העיר דרך מבוי לרחבה ומשם לשביל ולנהר : **שדיין ליה.** שהיה פתח השביל צר להן ועכשיו הוא דוחקן : **לחי.** הנעוץ בארץ ועביו משהו ואין גמלין נוגעין בו : **דמיגו דמהני לשביל.** לטלטל בו דלא הוי השתא פרוץ לכרמלית : **מהני נמי לרחבה.** להיות לה היקף לדירה ויתירנה לטלטל בה ובלאו מיגו לא מישתריא דהא פתח שבין רחבה לשביל לא היה יותר מעשר וכל כמה דסתים ליה לדירה לאו כלום היא דהא כל פתח סתימה מעלייתא היא וסתום ועומד הוא : **לשביל של כרמים דעלמא.** דלא סליק לגודא דנהרא והוי ליה כמבוי מפולש ויאמרו שאין צריך תיקון אלא ברחבו אחד כי האי : **דמיגו דמהני למתא.** לטלטל במבוי כדאמרינן בפרק קמא (דף ז.) סרטיא מכאן ובקעה מכאן עושה צורת הפתח מכאן ולחי או קורה מכאן והכא נמי ליעבדו בראש המבוי הפתוח לרשות הרבים צורת פתח והאי לחי דלצד הרחבה שרי ליה : **טלטולי במתא גופה שרי.** דהא שרינן לה בהאי לחי ואפילו היא והרחבה אסורים זה עם זה שניהן משתמשין לעצמן כשתי חצירות ופתח ביניהן וכן ברחבה גופה :

דלית

לא אמרן אלא שאין בעומקו יותר מבית סאתים · פי' שאין בעומקו עשרה ביתר מבית סאתים ברוחב דהנך דעמוקין עשרה הוו כזרעים ואתיא כרבי שמעון דקיימא לן כוותיה דלרבנן אפילו בית סאתים אסור כדאמרינן לעיל ומיירי כגון דהוי מיעוט מים העמוקים י' דאי הוו רובא הנך שאין עמוקין עשרה הוי מיעוט ובטלים לגבי רוב ואסור כדאמרינן לעיל ור"י מפרש דאפילו רוב מים עמוקין נמי שרו כיון דליכא אלא בית סאתים בין עמוקים ובין שאינם עמוקים לא חשיבי כזרעים אלא דמו לנטועים דדמו לבור ומיהו ביתר מבית סאתים אסור שאין דרך שוחה מליאה מים לעשות יותר מבית סאתים וחשיבי כזרעים אע"ג דגבי בור אפי' רבי יהודה לא אסר ביתר מבית סאתים במחיצות גמורות אלא דווקא בפסין כדקאמר לעיל (דף יח:) זו מחיצה ואלו פסין היינו דווקא בבור המתוקן כהלכתו אבל שוחה לא :

(א) **ההיא** רחבה דהוה בפום נהרא דחד גיסא פתוח למתא וחד גיסא פתוח לשביל · פירש הקונטרס דרחבה זו כרמלית והיתה אוסרת המבוי ואע"פ שבראשו האחד היה לו צורת הפתח או היה סתום וגם את השביל שהיו לו שלש מחיצות דגודא דנהרא מחיצה מעליא היא ואף ע"ג דלרחבה היו גפופין כדמוכח הסוגיא לא מהניא למבוי ולשביל משום דנראה מבחוץ ושוה מבפנים נידון משום לחי דכיון דלא מהני לרחבה גופה כל שכן דלא מהני למבוי ולשביל ושביל פירש הקונטרס דאית ביה דיורין ואתי שפיר הא דקאמרינן בסמוך דמהני לחי לשביל ואי אין בתים וחצירות פתוחים לתוכו לא הוה משתרי בלחי וכאן חזר בו רש"י ממה שפירש בפ"ק (דף ז:) דרחבה דהתם לית בה דיורין :

ליעביד מחיצה אגודא דנהרא · וניהוי שביל כמוסיף על הרחבה ותיהוי שביל ורחבה חד ותיהוי הך מחיצה כאילו עבדינן לה ברחבה ונראה דהיה שם רוחב יותר מעשר ולכך על ידי המחיצה נחשב מוקף לדירה דאי בעשר בלאו הכי הוי סתום ועומד אפילו אם היה פרוץ במלואו לנהרא היה די בלחי משהו אלא היה יותר מעשר ולכך לא היה מהני אפי' צורת הפתח לרב:

אין עושין מחיצה על גבי מחיצה. וא"ת הא אמרי' לקמן (דף כה·) שאם עשה מחיצה ע"ג התל הועיל שבאויר מחיצות העליונות הוא דר וי"ל שהיה שם תל גבוה עשר מן השביל ולפי זה אתי שפיר הא דלא חיישינן שמא יעלה הנהר שרטון אפילו אם לא נחלק בין ים לשאר נהרות וא"ת ויעשו מחיצות ברחוק ד' טפחים דאמר לקמן דמועיל וי"ל דלא רצו לקצר השביל :

***לעביד** צורת הפתח אפומא דשביל. פירש רש"י דפתוח לרחבה מיגו דמהני לשביל מהני נמי לרחבה וקשה דמשמע דלא צריך למיגו עד לקמן ועוד דמה לו להזכיר צורת הפתח כלל כיון דסגי בלחי כדאמר אביי גופיה ועוד למה שינה הלשון דמעיקרא קאמר אפומא דשביל וגבי לחי קאמר אפיתחא ועוד דפריך יאמרו לחי מהני לשביל של כרמים היכא דהוי מפולש ואיך יטעו בין שביל זה דאית ליה גודרי לשביל דעלמא ועוד שצריך לפרש שיש שם תל גבוה עשרה כל שכן שלא יטעו לכך נראה לפרש דשביל של כרמים אין בו דיורין כדמוכח בהדר (לקמן דף עד.) דקאמר א"ר יוחנן אפילו בשביל של כרמים א"ל לא אמר ר' יוחנן אלא בחורבה דחזיא לדירה אבל בשביל של כרמים לא אמר ואפי' הכי מהניא ליה לחי דבני מבוי היו משתמשין שם ובמבוי הרבה בתים וחצירות היו וליעבד מחיצה אגודא דנהרא היינו מעבר הנהר וה"ה צורת הפתח דהוי כמחיצה והנהר לא היה רחב יותר מעשר ומעבר הנהר היו גידודין גבוהים עשרה [ומצד השביל היה נמוך] והשתא אתי שפיר הא דקאמר אין עושין מחיצה על גבי מחיצה כו' כי מצד השביל היה נמוך והשתא נמי לא חיישינן לשרטון דלעולם יהיה מתלקט י' מתוך ד': **ולעביד** צורת הפתח אפומא דשביל. פירוש אגודא דנהרא בנמוך ושם לא רצו לעשות מחיצה ולסתום השביל שדרך שם משקין הגמלים: **ולעביד** לחי אפיתחא דשביל לצד הרחבה כו' (ב) מיגו דמהני . פירוש השתא ודאי בלא מיגו לא מהני : **יאמרו** לחי מהני בשביל של כרמים דעלמא . שאין בני מבוי משתמשין שם שלא יעלו על דעתם דהכא מהני משום מבוי* אי נמי י"ל יאמרו דלחי מהני בשביל של כרמים דעלמא שהוא מפולש דלא יסיקו אדעתייהו דגדודין שמעבר הנהר מהני : **טלטולי** ברחבה גופיה שרי. פירוש הכלים ששבתו בתוכה וכן בשביל :

מאן

רבינו חננאל

באילו חוקף כולו לשם דירה ומותר לטלטל בכולו ואפילו הוא בית י' כורין. כי הא דתנן כל כלי בעלי בתים שיעורן כרמונים כלומר אם נקבו כמוציא רימון טהרו. ובעי חזקיה ניקב במוציא זית וסתמו וחזר וניקב במוציא זית וסתמו עד שהשלימו למוציא רמון וא"ל ר' יוחנן רבי לא משנתנו היא זו סנדל שנפסקה אחת מאוני' ותקנה טמאה מדרס נפסקה שניה ותקנה טהור מלטמא מדרס כו'. יאמרת לן פנים חדשות באו לכאן. הכא נמי פנים חדשות באו לכאן כלומר אינם הן הן אינם אלא כאילו אחרות חדשות באו עכשיו קרי חזקיה על ר' יוחנן לית דין בר נש כמלאך הוא חשוב שמבין ומוציא אלו החכמות. אמר רב כהנא רחבה שאחורי בתים אין מטלטלין בה אלא בד' אמות. אמר ר"נ אם פתח מן הבתים לתוכו פתח מותר לטלטל בכולו. ודווקא פתח ולבסוף הקיף דהויא לה הקפה לדירה אבל הקיף שלא לשם דירה ולבסוף פתח לא ואמרינן פתח מן הבתים פתח ואח"כ הקיפה צריכה למימר דהא ודאי לדירה היא ופרקינן כגון דאית ליה בההוא רחבה בי דרי. פי' גורן לדוש עליו תבואה מהו דתימא האי פתח לגורן הוא דעבדיה קמ"ל דכיון דאית ליה פתח האי דאקיף לדירה הוא דאקיף קרפף יתר מבית סאתים שהוקף לדירה ונתמלא מים כנטיעים דמי ומותר לטלטל בכולו. דכולו כחצר דמי דאיכא מאן דעביד בחצירו בריכה של מים ואפי' יש בעומקו של מים יותר מבית סאתים מותר מידי דהוה אכריא דפירי. פי' יתכן שיעשה אדם בחצרו כרי של פירות עודף ועולה גבוה מן הקרקע של חצר יתר מבית סאתים: ההיא רחבה דהוה בפום נהרא. פי' על שפת הנהר מסתברא דרחבה דרבים הואי. חד גיסא פתוח למתא וחד גיסא פתוח לשביל של כרמים ושביל פתוח לגודא דנהרא. אמר אביי היכי נעביד ניעביד ליה מחיצה אגודא דנהרא גודא היא כמו מחיצה ואין עושין מחיצה על גבי מחיצה נעביד צורת הפתח אפומא דשביל של כרמים אתו גמלי שדיין ליה אלא נעביד לחי אפומא דשביל של כרמים וכו' ודחאה רבא ואסקא רבא דעביד לחי בהך גיסא דלהדי מתא מיגו דמהני האי לחי למתא. פליגי בה רב אחא ורבינא חד אסר וחד שרי.

עין משפט
נר מצוה

לה א ב מיי' שם וטוש"ע שם :

לו ג ד מיי' פט"ז מהל' שבת הלכה יח :

מבנה

נושא

תיקון

הגהות
הב"ח

(א) תוס' ד"ה ההוא רחבה וכו' וגם אוסרת את השביל כצ"ל והד"א עם ד"ה ליעבד וד"ה אין עושין וד"ה לעביד וד"ה ולעבד וד"ה ולעבד וד"ה יאמרו: (ב) ד"ה ולעביד לחי וכו' לצד הרחבה דמיגו דמהני כו' השתא ודאי בלא מיגו לא מהני אבל יאמרו. לחי מהני :

*שני דבורים המתחילים לעביד צ"ה והדיבור ג' ולעביד לחי סד"א [ר"א]

כיון דלרחבה דסמיכא טפי לא מהני לחי לאו מיגו בשביל

אלא אמר רבא דהו לא אסרה רחבה על השביל ודירת בני מתא היתה בכולן והו ליכא למימר לחי מהני כו' דידעי שפיר דדיורי מתא מהני גם לשביל כיון דגם הרחבה הותרה בדיורי מתא והוה ליה השתא רחבה ושביל כחדא והאי לחי מהני לתרוייהו : [תו"י כ"י] :